

Vass Tibor

Téltovák a Radnótához

Gyászévek leteszteltek, nem járok tovább fektében.
Egy állító helyemben áskálok, taláalomra halálraítélt,
jöttében-szín mentében, fekete-fehérben.
Két hattyú vonul, hát hol máshol, mint hát a mélyülő
égben, Hernádkak fölött nem szoktak ilyet.
Hát de szoktak, ő a múltkor hatot látott,
mondja és ámulja velem a hatós tyúkátvonulást.
Ez a szárnyhangjuk, kérdezek. Nem, a gégeből
préselődő levegő hangja. A szögekre

vigyázzak, mondja, tűzifák kalodáit fűrészeljük gyújtósnak,
a szöveget majd kipiszkálom a hamuból, vagy nyáron
összegereblyézem, lesz hat kiló a tyúkok alatt,
ahová hordom a hamut, szeretnek benne turkálni, fürdeni.
Láttál már hattyút vízre szállni, kérdezi,
egyszer el kell jönnöd velem hatórai tóteára,
és ámulni, ahogy a hattyúk vízre szállnak. Meg hát

hallgatni a gégeből préselődő levegőhangot.
Azon a hattyús képen nem éltem még, ill. az életben nem,
abban az életben nem voltam tervben,
véletlen jöhettek képbe később, mielőtt abortáltak tesókat,
teásokat, ez a bor meg a tál csupán, semmi haszonmás,
többféle tea és bor egy tálon, lásd sajtál, lágy,
kenhető ízkereszt vagy amit akartál. Jámbor, régi képeken
pöttömnyi gyermek rébuszok. Utolsó kenetjegyeket

kérem ellenőrzésre. Dráma margarín,
kimondottan látos, vershez megfelelő növényi iradék.
Élesztő, penészgomba, anya- és apajog,
krónikus hurut, hörgő kultúra.
Lehet, engem abortáltak,
nem mindegy, hogy én akartam sikerülni többször,
és engem préseltek el, rám később jöttek,
mikor már nem lehetett, teás tesóimhoz hasonlóan volt
mód fölmagzanom narancsszín kukában,
veszélyes hulladék,
macskák által narancsszín kukából kikapart,
jobb esetben szemléltetőeszköz spirituszban. Hattyúnyak

alakú ez a test. A test beszél, a kutya ugat.
A rímektől fehér és pépes lesz az út. Ide azért nem megyünk,
mert hideg van, oda azért, mert messze.
Egyik sem ürügy, valós problémák ezek.

Francba, meg kell velük küzdenem. Azzal is, hogy ne írjam:
rámrímel a küzdelem. Nem megyek,
mert virágzik a cseresznye, és elvirágzik nélkülem,
a látásom nélkül, hallani kell a méheket, a habzó fehérség

a hallásom nélkül nem olyan, mint a hallásommal, végtelen.
Rám rímel, hogy éktelen.
Ami most a fülrepszto más szava.
Felértékelem a dolgokat, fel magam. Majd csak

kialhattyúk magunkat. Menne a virágzás, a hallás nélkülem,
nem kellem én sehova. Csakhogy milyen lesz, ha nem leszek.
Elveri az eső az első évben hamarabb,
vagy hagyja mindvégig csöndes fúját-baját

a szélnek? Hogy csak úgy hulljon, mint lassan a hó
a monyhai temetésen, ezer kis piszok élni akarás,
milliók múlása egyetlen érintésben.
Süketülök. Zúg mindkét fülem, plusz az egyikre mintha
már mennyire semmit se, kiderül, ha a jobbra ráfekszem.
Vagy csak telefonálni próbálnék,
amit kihangosítás nélkül egyre inkább nem teszek.
De nem teszek amúgy se, telefonálni nem szeretek.
Rámondok dologra, hogy oké, pedig nem is értem azt a dolgot.
Sokszor kérdezem: tessék. A fülem közben lett kérdőjel

alakú, vagy mindig is az volt, nem tudom.
Hozzánóhetett szüleim füladatához.
Ha nagyot szól mellettem valami, meg is fájdul,
mindkettő egyszerre. Például heverőzik egyik kutyám,
mikor a cseresznyevirágzást nézem,
a méhekből még hallhatót hallgatom,
hirtelen felül, mozdulatában ugat egy nagyot,
közeledik a fülemhez, és vége,
a zúgást kivéve, a tünetmentességnek.
Pedig csak egy szomszéd jön, hoz valami

szépet, hattyúképet. Cseresznyéről tavalyi épet, mézet.
Zöldséget tyúknak, csontlevet kutyának,
butella bort, töltsön fülembe édes dallamot.
Gégéből préselődött,
már amennyit felfogok még belőle.
Rozsdás, merev szögekre ejtik árnyuk a hattyúk.
Néha hallani vélem, milyen a halál. Hogy milyen

hangja van. Nem arról beszélek, hogy halálra vált
hangon beszél valaki. Az egészen más. Az szag, az tapinthatóság.

Ízület krónikus gyulladása, főbenjáró perckopás.
A halálnak déltájban döngéshangja van,
kora reggel résen szélfúvás.
Egyszer van csendben egy nap a halál.
Hogy mettől meddig, egy ideje azt lesem.
Bemérem, lejegyzem. Vagy fel. Hátha van

benne annyi logika, mint a teafüvek alakjában. Kerestem
logikát katona koromban
szám- és betűsorokban, rádiós lévén bíztam
valami hatalmas rendben. Istenben sose, jeleitől fogva.
Nem mutattak rendet a sorok,
évekre visszamenőleg is hiába néztem az adási naplót.
A halálról egyik nap azt tudom,
tizenegykor véletlen kaszál, másik nap ugyanekkor kiszól
belőle valamilyen tudatos ítélet. Változtatja énjét,
csak ebben van rend.
Keményen, mint a sok sebtől vérző,

nagy alhasok. Vagy helyesebben alhasak.
(Alhassak ugye szóba se jöhet. Költő, tisztán kélj te most.)

Vass Tibor

Halszállka

Tétova adalék a Radnótához

Mióta készülök, hogy bemondjam a hívó félnek, ha hív a fél, *elalvó grillfaág*, érezze, ha alszik, benne alszom én is, szabad tűzön forgatott hamismásvilág. Szeretem a halat szabad tűzön forgatni, de nem tudom, szétesik, pereg, elvesztegetem. Mióta, hogy bemondjam neki, mielőtt csont marad belőlem és néhány hal-csomó, a hívó félt telefonom kiírja: halnő. A halnő fogása mennyei. A halnő otthon az, ami, ill. aminek nevezem, halnőnek, halhoz hasonló lehet az ágyban. Ha otthon hozzáérnek, olyan, mint halhoz. Ha ő ér hozzá az otthonihoz, annak halérzése van. Magáról mondja a halnőt, nem az otthonitól tudom, az otthonival nem tudok a fogásról beszélni, a halnőtől kifogott szó a halnő. Az otthoni boldog, mert véle él, nem magánytól csendül az üres grillespohár. Ha minden jól halad, érthető, hogy nem az otthoni folyása vagyok a halnőnek. Kőben a megkövesült csigaházat, szárnyas halat, ahogy bámultam *A világ és az emberben*, anyám írásával a szenny-címoldalon, *Vass Tibor, 1975 karácsonyára*, kivágtam az *Élet és Tudományból* a szárnyas hal képét és odatettem a lábasfejű, meg a mély-tengeri világító bárdhal képe mellé, hogy az enciklopédia sokképes legyen, az jut eszembe, ahogy bámultam, arról, ahogy most bámulok magam elé, képes vagyok sokáig bámulni látszólag céltalanul. Amíg nőtlen voltam, regényember, keveset ismertem a halnőt. Hülyén jönne ki, ha mondanám, keveset is mertem hallgatni belőle. Voltam vele pár hosszú, prózai napot, buszon ült a szomszéd ülésen, álltam mögötte egy sorban, szomszéd asztalhoz ült, akkor úgy hozzá a legközelebb. Nyár volt, a por beszállt az ablakon, akárha Hernádkak-Belegrád felé megyünk nyáron, port esznek a bent ülők, nyáron ült mellettem a buszon, nem tudtam, hogy eltelik annyi év és erre emlékezni fogok. Port eszik sok emlék, bejön a por az ablakon, azt tudom, fénycsíkban látom a porszemeket, egy fénycsíkba állok, mélyet szippantok, látom

a levegő mozgását. Nem aggódom, a port az orrszűrőm nagyrészt megszűri, szavakat a száj, hülyén jönne ki, ha azt mondanám, nagy szák a kis halat. A kicsiket visszadobjuk, a túlfogás elcsenni való. Túl jó fogni a halnőt. Azt is tudom, a halnő nem csak emlék már, ha minden jól halad, kiderült, mélyül az emléke a mennyei fogással. Azt is tudom, hogy a túl jó fogására, ha többet nem is fogom, emlékezni fogok, talán mindegy az idő, az ember könnyen mondja: mindvégig, s ha tudom azt is, így van, le nem írnám soha. Nem írok le olyan dolgokat, amik hülyén jönnének ki. Abban, ha holnap van a mindvégig, holnapután egy nap volt csak benne, de az idő mégis fontos, a múlás kézzel fogása. A halnő fénycsíkom, de mondom, nem írok hülyén kijöhető dolgokat, annyit legfeljebb, uszonyatos jólesik, ha mondjuk, mmm, állok benne, csöppje hull a méznek, remegésem áthatja a testét, és közben látjuk levegőnk mozgását, ahogy porként szippant bennünket mélyre, hosszan és prózaian az idő. Az orrszűr megszűr. Szeretem, de nem tudom, szétesik, pereg, elvesztegetem. Odakint nem a háló bomlik, nem az ikraikrek terülnek szét lobogva, balra Sócscepp Grilltova Tóba, jobbra Holdtól Grillmos Éj, odakint az elme próbálja az *elnem* értelmét kifogni, hogy mikor fáradtak vagyunk, hosszú volt a nap, miért a fuldoklás felé indulunk, akár az öngyilkos delfinek. S miért vélik az otthoniak, önkéntes aktivisták, hogy jót tesznek, ha a nyílt vízre visszahajtanak.

Vass Tibor
Kék Radnóta

Apám rőt sövény
a lassú dél
előtt.
Bolond,
ki öltre rogyván öl,
fél, újra lépked, átmegy
a szomszéd szobába süttetni a hasát.
Oda besüt a nap a szombati krónika előtt,
így elvan vígan még egy darabban, azt hiszem.
Apám bereki napóra. Svéd csepp, aranyér, zsírsavak, tökehalmáj féláron.

Anyám hol
mint akit szárny emel,
hol hanyattfeküdt házfal,
váltogatja kékjét. Zsírját sírva szívja fel az este.
Anyám a kék kékes sárga józansága. Aszúbor, töpörődő szem.
Fúrókulcs, barackbefőtt, hernyó a rőt sövényt övező féltéglákon.
Ölelőt akartam mondani. S hogy *éltég* lát. Az jól vakul a holtághoz.

A zsírsírásról jut eszembe, zsírsírni szoktam néha vagy nem néha,
ha felvérzem azt a kéket. Kitódul szirszaroktól a vérem.
Vass, ó-ra gondolok és akkor sajnálom magam,
vagy savóra és akkor nem, süttetem vasam.
Belenyugszom, hogy lesz kevés szívembennincsharagmár,
nem lesz sok boldogságkékmadár, elvagyok ezzel a kevés-sok hülyeséggel,
ennyit erről, tettetett menetben.

Két kékedben, két Kakodban hintalózom csöndesen.
Egyikük fojt, fullaszt, öl el. Elöl
látszik a képen a másik, leház, altat, befed.
Persze, hogy látszólag ezzel vagyok jóban.
A másik kikacagja légszomjam, hátulról szorít, mélykékülésig.
Persze, hogy éjkekakulásnak hallom.
A szorításból, ha szoli után jelentkezem:
Pilóta elvtárs, itt Vass honsvéd,
jelentem, ma semmi feledésre méltó esemény nem történt.

Anyám mondja szolinak a szolgálatot, szoliba jár dolgozni.
Elmegy reggel Lillafüredre, egy sziklából védeni a légtérrel,
pilóta elvtársakkal konzultál,
megtér másnap délelőtt, van visszatérni otthon,
kék a szeme alatt, alszik két órát, kékebb lesz,
aztán csinál egy ebédet vagy nem. Kerülgeti nagyanyámat,
aki rendszerint az ebédet csinálja, *sziklából ételet*,
anyám otthon van szoli után még két napot, juthat ideje magára,
juthat rám. Azidőtájt van egy csajom, azt mondja, megyek szoliba,
cseréltek csövet. Mondom, ha most elmész, ne is gyere vissza.

Évekkel később mutatkozik, kék a szeme alatt,
alszik nálam két órát, kölcsönkér kétezret, aztán nem látom soha.
Van egy másik, szorít, kikacagja légszomjamat,
adok neki kétezret, hogy többé sose jöjjön vissza. Honi a légsvédelem.

Kérek engedélyt megnézni, svédül hogy van az, hogy lak,
kacagó szél, elsuhan, hogy van a halál nagy csöndje sem.
A lak lenne előljáróbb, több levélen Kakot ellírják Laknak,
Hernádlaknak szerintük van értelme, szép.
Mint a szilvalekvár szó, meg a béke méhe zöngne.
Persze, hogy a széppel vagyok jóban.
Lakon lakni előkelő, mégse ugar, mégse álmon átesem.
De Pilóta elvtárs, én csak a múlovarnőre keresek.
Múlovagló, műbika fennáll a szótárban. Megvan a hintaló is.

A svéd nyelvről van egy beképzeltgészem,
három karja van, kettő hasonló, mint Kaknak,
a harmadik egészen egyedülálló. Értsd: csatolható protézis
egy látszólag egymagában álló karkinövés-helyre.
A svéd nyelvnek előbb-utóbb lesz Kakkinövése.
Ha megyek, ha nem. Ha jön, ha nem.
Hanem ha fölteszi, leveszi, fölelisz, leleszti,
megölel, megpofoz, megpolel, megöfoz. Megszeret egyre.

Azt hiszem, mondtam már,
bolond, ki öltre rogyván öl, fölkel. És újra a kéked, anyám,
a szolgálatod. Szolid mosolyod, ha az írásban tévedek.
A rőt sövény lelőtt.
Értsd: csatolható protézis
egy látszólag egymagában álló sövénykinövés-helyre.

Egyes nyelvekben nincs semmi különös, egyesekben meg van.
Ne menj tovább. Kiáltás rám. Töppedek.
Hogy ne legyen ilyen tréfás az aszúdás vége, tegyük hozzá,
állítólag ma kék az ég. Észrevehettem volna a lassú dél előtt.

Ezen a sétányon én vagyok alkupozícióban.
Sálba, hallgatásba burkolózom. Ha rongy
vagyok, ez illik hatalmamhoz: jó ebédhez
jó a nóta. Elhúzzák szájukat, ha emlegetem
a szomjam. Fölényemet nyakatekerten
bírálják, gőg fröccsen, akár a sár. Rajtam
szárad minden, így gesztikulálnak. Verbális
ködöt emlegetnek. Hullám hosszan. Hogy
rosszul látok reggel. A házfalakról nem
tudom, mi csorog. Hogy oda- és visszaélek,
újrajátszanom délben is van mód a sötétet.
Hogy lepkéket bámulok, abban élem ki
magam. Hogy verdesek, mert igazat,
kölcönt ritkán adnak, s ahová tartok,
hitelügyben is leírtak régen. Figyeljem
a gyomrom. Ultrarövid. Hallgatni Petőfi.
Hallgatni Arany. Ezt is beveszem. Hencegik,
akiknek térkép a táj, dolgukért átlagnál
jobban remegnek. Ajtót, étlapot előre
nyitnak, gépen szállnak fölénk a lombok:
a hímporos asztalok süket fülekre találhatnak.
Ajtóm kérdik, nyílik-e utcára, s hallatszik-e
belőlem a szó. Fáim, sáljaim nevérol,
állomáshelyemről hiába faggatóznak.